

Til:
Redaktionen, Danwatch
Sofie Tholl, Redaktør, DR Genstart

cc:
Mathias Glistrup, Thomas Gösta Svensson (Danwatch)
Anna Ingrisich, Charlotte Kowal (DR)

14. marts 2023

Mandag den 6. marts bragte DR's 'Genstart' et længere indlæg på baggrund af en Danwatch-undersøgelse, der også tidligere er bragt i samarbejde med Ekstra Bladet.

Danwatch-undersøgelsen (og derfor også 'Genstart' programmet) indeholder en række urigtige udsagn, påstande eller misforståelser, som er vigtige for ROCKWOOL at få korrigeret. Derfor har vi nedenfor samlet og kommenteret de væsentligste, ligesom vi stiller nogle opklarende spørgsmål, som vi beder om at få jeres svar på.

###

Først og fremmest skal det understreges, at vi i ROCKWOOL selvfølgelig respekterer, at mange er uenige i vores beslutning om at opretholde det i dag passive ejerskab af vores russiske datterselskab. Vi er dog af den overbevisning, at det er den etisk mindst dårlige løsning – og, at det under alle omstændigheder er langt bedre end at forære det russiske regime, en række oligarker eller en russisk konkurrent de betydelige milliardværdier, vores russiske datterselskab repræsenterer – og fortsat vil repræsentere. For, som I er bekendte med fra det dokument, ROCKWOOL har udarbejdet som svar på Erhvervsstyrelsens brev den 28. februar i år, opererer ROCKWOOLs russiske datterselskaber i dag uafhængigt af hovedkontoret, ligesom det producerer varer til det russiske marked af russiske råvarer.

Det vil selskaberne kunne fortsætte med at gøre, uanset om ROCKWOOL måtte opgive sit passive ejerskab. Men gjorde vi det, ville alle datterselskabernes fortjeneste forblive i Rusland, og forretningen ville have stor værdi for nye ejere, fordi det, som nævnt, uden videre ville kunne fortsætte både produktion og salg (hvilket jo ikke er situationen i mange andre udenlandske selskaber, hvor tilførsel af varer, know-how m.v. fra lande uden for Rusland er en forudsætning for at fortsætte driften).

Og blot for, at det ikke skal være usagt: Værdien af ROCKWOOLs russiske datterselskaber er af samme størrelsesorden som den samlede danske militære- og humanitære støtte til Ukraine, siden Rusland påbegyndte deres vanvittige angrebskrig på landet sidste år. Så at frasige sig ejerskabet af de russiske aktiviteter ville altså svare til at give Rusland en sum penge på størrelse med den samlede danske ukrainestøtte (læs: ikke noget, der ville blive taget fra russerne, men tværtimod noget, de (i givet fald) ville få forærende, eller overtage til en kunstig lav pris. At en sådan gave på nogen måde ville gavne Ukraine – endsige tjene til at få krigen afsluttet hurtigere – kan vi simpelthen ikke se.

Og, ja – vi er helt bevidste om, at det er et kontroversielt synspunkt. Blandt andet fordi flere medier ikke har fundet det relevant at skelne mellem

A. selskaber (som ROCKWOOL), der umiddelbart vil kunne drives videre efter en overtagelse eller et salg, og

GROUP

- B. selskaber, som hurtigt og effektivt kan lukke/har lukket deres russiske aktiviteter ved at stoppe med at sende nødvendige materialer eller komponenter til Rusland, hvis det ikke allerede er sket som følge af sanktioner.

Vi formoder, at vores europæiske mineraluldskonkurrenter er kommet til samme konklusion som os, da de også har fastholdt ejerskab af deres russiske selskaber.

###

Lad mig vende tilbage til Danwatch-undersøgelsen, hvor jeg for nemhedens skyld har nummereret de enkelte punkter, jeg gerne vil have Danwatchs / DRs kommentar til:

1. Kritikken af ROCKWOOL handler om perioden før den 24. februar 2022. Et af jeres fund handler om materialer leveret til et skib i 2007; altså syv år før annekteringen af Krim.

SPØRGSMÅL 1: Hvad er baggrunden for redaktionens valg, som efter min opfattelse ikke synes rimeligt?

2. For så vidt angår perioden 2014-2021 blev der ganske rigtigt indført nogle handelssanktioner mod Rusland. Men (og det er vel vigtigt): Hverken stenuld eller andre af ROCKWOOLs produkter var omfattet af disse sanktioner.

Selv om det kan forekomme at være en fjern fortid, minder jeg om, at der i perioden fra 2014–2021 fra dansk side – blandt andet – har været eksportfremstød med ministerdeltagelse i Rusland; og i samme periode godkendte den danske regering Nordstream II.

Efter min opfattelse forekommer det således en smule bagklogt at kritisere danske selskaber for at have opereret i Rusland, før krigen i Ukraine.

SPØRGSMÅL 2: Hvordan mener Danwatch, at danske selskaber – herunder ROCKWOOL – fremover skal agere i andre lande; f.eks. Kina eller Saudi Arabien – ud over at leve op til de til enhver tid gældende sanktioner eller anden relevant lovgivning?

3. For mig at se, er det ukorrekt, når undersøgelsen fremhæver følgende:

‘Rockwool i Rusland fortæller således stolt på sociale medier, at man i ... 2015 lydisolerede hele det russiske forsvarsministeriums ikoniske hovedkvarter i Moskva’.

Nej, ROCKWOOL har – som bekendt – ikke lydisoleret det russiske forsvarsministerium. Vores standardprodukter, som er varme- og lydisolerede, er anvendt til dette projekt og til et meget stort antal andre projekter i offentlige og private bygninger i Rusland og i resten af verden. Her medvirker de til at reducere energiforbrug og CO₂-udslip. De kan, ligesom de konkurrerende produkter, købes i byggemarkeder i alle de lande, vi er til stede. Men at fortælle læserne/lytterne, at det er ROCKWOOL, der har lydisoleret forsvarsministeriet, er jo faktisk forkert.

SPØRGSMÅL 3: Hvad er baggrunden for, at Danwatch / DR finder det rimeligt at fortælle læserne/lytterne, at ROCKWOOL har lydisoleret det russiske forsvarsministerium, og ikke holdt sig til det faktum, at der er anvendt ROCKWOOL-stenuld i bygningen?

4. Det samme gør sig gældende, når vi taler isolering af skibe. ROCKWOOL fremstiller ubrandbar termisk isolering og rørisolering til brug, når der bygges skibe over hele verden (tilsvarende stenuldsprodukter leveres i øvrigt også af andre producenter (også i Rusland)). Ligesom ovenfor i punkt 3, har ROCKWOOL intet med montering/opsætning af produkterne at gøre.

Heller ikke på et skib. I øvrigt er det faktisk forkert når det fremføres, at skibene ikke kunne være bygget uden ROCKWOOL isolering.

SPØRGSMÅL 4: Hvad er baggrunden for, at Danwatch / DR ikke finder det relevant eller fair at fortælle læserne/lytterne, at virksomheden ROCKWOOL ikke har installeret stenuld på russiske krigsskibe?

5. ROCKWOOL bliver, af Danwatch, bebrejdet for ikke at have stoppet leverancer af maritime produkter til Rusland, efter landets annektering af Krim i 2014.

Der blev indført sanktioner mod Rusland efter annekteringen af Krim i 2014, som ROCKWOOL naturligvis har overholdt, og disse sanktioner ville også have været overholdt, hvis ikke ROCKWOOL havde haft et russisk datterselskab og i stedet importeret produkterne fra andre lande.

I 2019 godkendte den danske regering, at gasledningen Nordstream II kunne føres på dansk havbund.

Og året efter – i oktober 2020 – godkendte den danske regering, at den kunne sættes i drift.

De gasindtægter som Rusland har fået ved at eksportere naturgas (gennem andre gasledninger) og også olie til både Danmark og andre lande i Europa, har om noget givet landet mulighed for at opruste og bygge militært isenkram.

Det samme kan man ikke sige om marineprodukter fra ROCKWOOL – stenuld, der anvendes på alle former for skibe over hele verden i konkurrence med produkter fra en række andre producenter.

SPØRGSMÅL 5: Hvad er det, at ROCKWOOL efter Danwatch's / DR's opfattelse har overset eller misforstået, som åbenbart burde have fået selskabet til at stoppe leverance af maritime produkter til Rusland, når stort set alle andre virksomheder fortsatte deres forretninger i Rusland og den danske regering i denne periode godkendte Nordstream II-aftalen?

###

Vender vi os mere konkret mod DR's "Genstart"-podcast – som baserer sig på Danwatchs research, og hvori også Danwatch medvirkede – følger her nogle eksempler på udtalelser, som jeg finder temmelig overdrevne og/eller overdramatiserede:

TID	DANWATCH'S / DR'S PÅSTAND	VORES REALITET
0:10	<i>"De sejler rundt i Sortehavet, de russiske krigsskibe, hvor de sender byger af missiler mod Ukrainerne..."</i>	Det kommer senere i udsendelsen frem, at Danwatch har fundet, at der er benyttet ROCKWOOL isolering på ét transportskib, som på ét tidspunkt har transporteret et mobilt missilsystem.

TID	DANWATCH'S / DR'S PÅSTAND	VORES REALITET
0:58	<i>"De har leveret store ordrer til det russiske forsvar"</i>	ROCKWOOL (eller dets russiske datterselskab) har <u>ikke</u> solgt eller leveret produkter til det russiske militær. Alt salg foregår, som bekendt, gennem eksterne distributører.

TID	DANWATCH'S / DR'S PÅSTAND	VORES REALITET
1:05	<i>"It raises a serious red flag to be having military as a business relationship"</i>	ROCKWOOL og dets russiske datterselskab har ikke, og har aldrig haft, et kundeforhold med det russiske militær.

TID	DANWATCH'S / DR'S UDSAGN / PÅSTAND	VORES REALITET
5:15	<i>"Sanktionerne bliver gradvist strammet og der er flere produkter som danske virksomheder ikke længere må sælge til det russiske militær"...</i> <i>"men hvis man som ROCKWOOL har datterselskaber i Rusland, er der tilfælde, hvor man ikke er omfattet af sanktionerne"</i>	Ingen af ROCKWOOLs produkter var omfattet af de sanktioner, der blev indført efter Ruslands ulovlige annektering af Krim. Først med indførelsen af den 5. sanktionspakke (i april 2022) blev der indført forbud mod at eksportere stenuldsprodukter til Rusland. Et forbud, ROCKWOOL i sagens natur har efterlevet.

TID	DANWATCH'S / DR'S UDSAGN / PÅSTAND	VORES REALITET
6:03	<i>"Kan man grundlæggende sige, at efter at Rusland invaderer og påbegynder en meget voldsom krig i Østukraine i 2014, så fortsætter ROCKWOOL relativt uhindret deres virksomhedsdrift i Rusland?"</i>	Krim blev annekteret af Rusland i 2014. Og for så vidt angår perioden 2014-2021 blev der, som ovenfor anført (pkt. 2), indført nogle handelssanktioner mod Rusland. Men hverken stenuld eller andre af ROCKWOOLs produkter var omfattet af disse sanktioner. Der har fra dansk side, blandt andet, været eksportfremstød i Rusland i perioden fra 2014-2021, jf. side 2. I øvrigt støttede den danske regering op om Nordstream II projektet i 2019 og 2020, ligesom DI har afholdt en russisk handelsdelegation og der har været flere store sportsbegivenheder, jf. ovenfor (pkt. 2).

TID	DANWATCH'S / DR'S UDSAGN / PÅSTAND	VORES REALITET
6.50	<i>"I 2015 laver ROCKWOOL en stor opgave for det russiske forsvarsministerium"</i>	<p>Nej, ROCKWOOL har ikke udført opgaver for det russiske forsvarsministerium.</p> <p>Der er brugt ROCKWOOL-isolering i forbindelse med en renovering af forsvarsministeriets bygning i Moskva, ligesom vores produkter jo bliver brugt til renovering af tusindvis af andre bygninger over hele verden.</p> <p>ROCKWOOL har hverken solgt produkter til forsvarsministeriet eller til militæret i Rusland.</p>

TID	DANWATCH'S / DR'S UDSAGN / PÅSTAND	VORES REALITET
7:00-7:39	<p><i>Omfattende beskrivelse af bygning i stalinistisk arkitektur, war rooms, hjertet af det russiske forsvar, krigsindsatser bliver analyseret og planlagt...</i></p> <p><i>"Og den bygning er isoleret med ROCKWOOL's produkter"</i></p>	<p>Her efterlades lytteren med en opfattelse af, at Rusland ikke kunne gå i krig, hvis ikke forsvarsministeriet var isoleret med ROCKWOOL stenuld.</p> <p>Under alle omstændigheder: Produktet var <u>ikke</u> på nogen sanktionsliste.</p>

TID	DANWATCH'S / DR'S UDSAGN / PÅSTAND	VORES REALITET
9:54-10:58	<i>"De her skibe¹ bliver vist frem i St. Petersborg. Hvordan foregår den fremvisning? ... Stor flådeparade i 2017... Parader mange andre steder samme dag. Også på Krim og i Syrien... 50 store bevæbnede skibe, atom-ubåde..."</i>	<p>Som jeg hører det, har denne del af udsendelsen intet med resten af historien at gøre?</p> <p>Derfor må man som lytter uundgåeligt få den tanke, at den alene er taget med for at antyde, at ROCKWOOL har et tæt samarbejde med det russiske militær.</p> <p>Men dette er på ingen måde er tilfældet, og påstås da heller ikke af Danwatch (så vidt jeg umiddelbart har kunnet finde ud af).</p>

¹ underforstået de skibe, ROCKWOOL har leveret produkter til
 ROCKWOOL A/S, Hovedgaden 584, 2640 Hedehusene, Denmark
 T: (+45) 46 56 03 00 E: info@rockwool.com www.rockwool.com

TID	DANWATCH'S / DR'S UDSAGN / PÅSTAND	VORES REALITET
10:58	<p><i>"Ved vi om nogen af skibene som har Rockwool stenuld i sig, bliver brugt da Rusland invaderer Ukraine i februar sidste år?"</i></p> <p><i>"Vi kan dokumentere, at ét af skibene, en slæbebåd på 90 meter med en besætning på 24 mand, er blevet indsat... ikke i sig selv bevæbnet, men sejlet forsyninger..."</i></p>	<p>Herefter en langt indlæg om det store russiske slagskib 'Moskva', som heller ikke har noget med historien at gøre.</p>

TID	DANWATCH'S / DR'S UDSAGN / PÅSTAND	VORES REALITET
12:50	<p><i>"ROCKWOOL har jo isoleret de her krigsskibe..."</i></p>	<p>Nej, ROCKWOOL har <u>ikke</u> isoleret nogen russiske skibe.</p> <p>Der kan være anvendt ROCKWOOL standard marine-produkter, som anvendes til skibe i hele verden. Der kan også være anvendt konkurrerende produkter.</p>

TID	DANWATCH'S / DR'S UDSAGN / PÅSTAND	VORES REALITET
15:04	<p><i>"Er der små dannebrogsglag overalt på de russiske krigsskibe?"</i></p> <p>...</p> <p><i>"I større eller mindre omfang kan man sige at, danske virksomheder har været med til at opbygge den russiske flådekapacitet i Sortehavet"</i></p>	<p>ROCKWOOL har som virksomhed aldrig været med til at opbygge den russiske flådekapacitet.</p> <p>Vi har kendskab til, at almindelige isoleringsprodukter (samt isoleringsprodukter til brug i civile applikationer til skibsfarten solgt via russiske datterselskabers eksterne distributører) i visse tilfælde er blevet anvendt i russiske flådefartøjer. Helt i lighed med, hvordan disse produkter bruges på alle andre former for skibe over hele verden.</p>

TID	DANWATCH'S / DR'S UDSAGN / PÅSTAND	VORES REALITET
16:45	<p><i>"...så har du fra verdenssamfundet og FN nogle forpligtigelser som du bør leve op til, og som især handler om, hvordan risikerer jeg at medvirke til menneskeretskrænkelser"</i></p>	<p>Dette kan vel kun opfattes som en insinuation af, at ROCKWOOL ikke har levet op FN's forpligtigelser, som vi i ROCKWOOL naturligvis overholder.</p>

TID	DANWATCH'S / DR'S UDSAGN / PÅSTAND	VORES REALITET
19:00	<i>"De danske politikere står nærmest i kø for at fordømme de virksomheder som fortsat vælger at blive i Rusland"</i>	Vi er opmærksomme på, at to MF'er har udtalt sig kritisk om vores tilstedeværelse i Rusland. Og ROCKWOOL er ikke blevet kontaktet af politikere.

TID	DANWATCH'S / DR'S UDSAGN / PÅSTAND	VORES REALITET
19:35	<i>"Vi kan se, at der allerede så sent som sidste år blev efterspurgt ROCKWOOL produkter fra nogle militære skibsbyggere"</i>	Det kan man vel ikke bebrejde ROCKWOOL? Vores produkter er i al beskedenhed meget efterspurgt over hele verden. Og de ønskede produkter bliver sandsynligvis leveret af andre producenter. Samtidig er det vigtigt at forstå, at et udbud ikke er det samme som en kontrakt. ROCKWOOLs produkter bliver tit brugt som et referencepunkt i udbud, hvor målet er at opnå energieffektivisering.

TID	DANWATCH'S / DR'S UDSAGN / PÅSTAND	VORES REALITET
19:45	<i>"Hvor alvorligt er det, hvis det kommer frem, at ROCKWOOL har brudt sanktionerne mod Rusland, som jo bl.a. indbefatter, at man ikke må sælge produkter, der kan bruges militært?"</i>	ROCKWOOL har ikke og vil aldrig bryde sanktionerne. Dette fremgår af vores svar til Erhvervsstyrelsen, ligesom det også er indgået som et centralt punkt i den kommunikation vi har haft med Danwatch. Det er faktisk forkert, at <i>"man ikke må sælge (stenuld) produkter, der kan bruges militært"</i> . Sanktionerne omfatter specificerede produkter. Stenuld var dengang ikke på nogen sanktionsliste. OG – som I ved er stenuld ikke klassificeret som et 'dual-use' produkt.

###

Som nævnt tidligere er vi i ROCKWOOL åbne over for konstruktiv kritik, og vi tager gerne dialog om emnet, så længe det kan foregå på et oplyst og sagligt grundlag. Desværre finder vi, at mange af de udsagn og

påstande som Danwatch-undersøgelsen er fremkommet med er fejlbehæftede, ligesom de efter vores opfattelse synes publiceret med fokus på *sensation* snarere end på saglig og fyldestgørende *oplysning*.

Jeg undrer mig samtidig over, hvorfor I miskrediterer danske virksomheder, som jo har fulgt alle regeringers anvisninger for aktiviteter i Rusland.

I ROCKWOOL er vi uforstående over for beskyldningerne om, at vi skulle have handlet uetisk eller ligefrem i strid med lovgivningen og de gældende sanktioner. For det har vi ikke.

For, at disse beskyldninger ikke skal stå ubesvaret hen fra ROCKWOOL's side, vil vi – ligesom med vores brev til Erhvervsstyrelsen – gøre denne henvendelse til Danwatch og DR tilgængelig på vores website. Og det samme gælder naturligvis jeres svar på de spørgsmål, vi beder jer besvare.

Vi ser frem til at høre fra jer. Og selv om vi ikke på samme måde som jer opererer med en deadline, ser vi gerne, at I svarer lige så hurtigt som I beder os om at reagere.

Med venlig hilsen
ROCKWOOL A/S

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Thomas Kähler', is placed over a light grey rectangular background.

Thomas Kähler
Formand for bestyrelsen